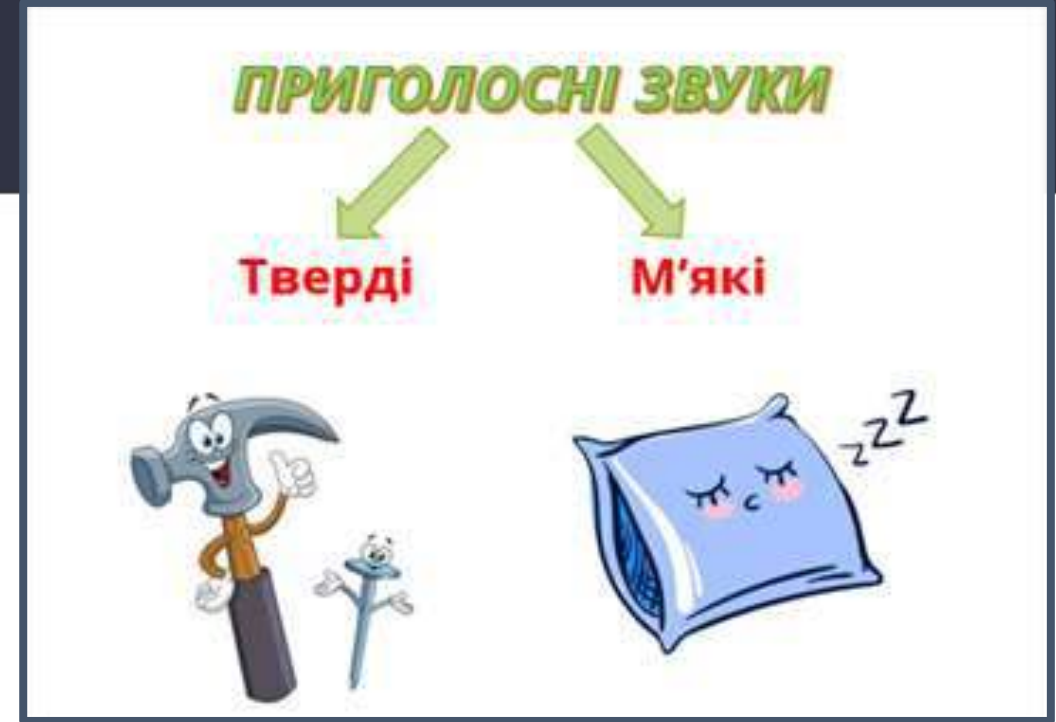

Сьогодні
08.11.2023

Урок
№036

**Приголосні тверді й м'які,
дзвінкі й глухі. Вимова
приголосних у корені слова**

Мета: закріпити знання учнів про звуки мови, удосконалювати вміння розрізняти, правильно вимовляти голосні та приголосні звуки; формувати вміння розрізняти приголосні тверді та м'які, дзвінкі й глухі; розвивати зорову та слухову пам'ять, уміння застосовувати набуті знання.

Сьогодні
08.11.2023

Організація класу

Добрий день, дорогі друзі!
Добрий день!
На вас чекає гарний день.
Бачу, всі веселі і здорові
До уроку всі готові!

Сьогодні
08.11.2023

Емоційне налаштування «Екран настрою»

Сьогодні
08.11.2023

Перевірка домашнього завдання

Сьогодні
08.11.2023

Запишіть сьогоднішню дату

Класна робота

духмяний, моріжок,
косовиця

Духмяний — який має сильний
запах, ароматний, запашний,
пахучий.

Моріжок — зелена травичка.

1. Які приголосні називають твердими?
2. Які приголосні не бувають м'якими?
3. Які приголосні й чому називають дзвінками?
4. Чому приголосні називають глухими?

1. Як визначити дзвінкість чи м'якість приголосного?
2. У яких позиціях приголосні бувають м'якими?
3. Як правильно вимовляти приголосні в корені слова?

Відповідно до запитань
сформулюйте особисті цілі.

Чи варто піклуватися про правильну вимову слів, якщо тебе й так розуміють?

Прочитайте вголос епіграфи. Зверніть увагу на вимову шиплячих. Як ви розумієте значення вислову «радіти кожному дню та насолоджуватися кожною миттю»?

Сьогодні
08.11.2023

Вправа 209. Прочитайте виразно тексти. Визначте, який звук авторки використовують для зображення картин природи. Розкажіть, які картини постають у вашій уяві, коли ви читаете ці тексти

Радуюсь росяним ранкам,
руті, ромашці, рум'янку,
раннім ранетам,
ренклодам, рідним рукам,
родоводу
(Леся Дмитерко).

Скотився серпень стежкою,
спочив,
Соромлячись сказати сонцю
слово,
Стелився самовіддано, сливово
Серпанком світлим серед стиглих
слив (І. Лахоцька).

Ренклюд, -у, чол. — група сортів сливи з круглими, звичайно жовтими або зеленими плодами.

Рум'янок — 1. -нку, чол., розм. Те саме, що ромашка.

2.-нку, чол., розм., рідко. Те саме, що рум'янець.

Ранет, ренет, -у, чол. 1. Південний високоцінний сорт яблунь. 2. Плід цього дерева.

Покладіть пальці на гортань і вимовте почергово звуки [р], [с]. Під час вимови якого звуку ви відчули напруження голосових зв'язок? Повправляйтеся у вимові інших приголосних, наприклад, [б], [п], [в], [ф]. Зробіть висновок, чому звуки називають дзвінкими і глухими. Схарактеризуйте приголосні у виділених словах, користуючись таблицею на с. 87

Дзвінкі

[б], [б'], [д], [д'], [з], [з'], [дз], [дз'], [ж], [дж], [г], [г']

Дзиґа «дж» — ГаЗда БіЖи!

Глухі

[п], [т], [т'], [с], [с'], [ц], [ц'], [ш], [ч], [к], [х], [ф]

ЧуК ПиШе Ці ФоКуСи ТиХо

Сьогодні
08.11.2023

Вправа 210. Прочитайте речення, дотримуючись орфоепічних норм.
Визначте речення, що допоможе запам'ятати всі глухі приголосні української мови. Запишіть його в зошити. Запам'ятайте, адже це допоможе вам у подальшому

Цап хоче фісташок.

В Чи є фото цих пташок?

Г Сипучі продукти з мішка щезли (О. Остапченко).

Сьогодні
08.11.2023

Вправа 211. Прочитайте слова. На якому уроці ви їх використовуєте?
Доповніть перелік ще чотирма-п'ятьма словами, схарактеризуйте в них приголосні. Запишіть слова у два стовпчики

I - Галактика, зірка, материк, життя, рельєф, вода, меридіан, гора, Земля.

II - система, планета, країна, сузір'я, пустеля, степ, тепло.

Сьогодні
08.11.2023

Вправа 212. Замініть у словах першої колонки початковий приголосний парним йому глухим або дзвінким, а в словах другої колонки — кінцевий приголосний. Наведіть два-три подібні приклади

холод

ґава

мило

шити

гас

грип

короп

проріс

?

Сьогодні
08.11.2023

Вправа 213. Запишіть слова, подані у транскрипції. Схарактеризуйте приголосні звуки

Син — синь; стан — стань, раса — ряса, сад —
сядь.

Сьогодні
08.11.2023

Вправа 214. Прочитайте виразно вірш. Розкажіть про вимову приголосних у виділених словах. Випишіть із тексту слова з пропущеними буквами. Запишіть їх відповідно до орфографічних правил

Видноколі, красень-вітер, тримають,
трепетно, стомлених, шелестіти,
вершків, оберіг.

З в..ршків щоб ненароком не впустити
Той неозорий світу об..ріг.

Т. Чорновіл

Сьогодні
08.11.2023

Вправа 215. Розгляньте таблицю. Розкажіть за нею про правила уподібнення приголосних в українській мові. Відповідь ілюструйте прикладами з довідки на с. 89

Уподібнення приголосних звуків

Уподібнення — це наближення звучання одного звука до іншого.

У результаті уподібнення:

Глухий перед дзвінким переходить у парний дзвінкий:
молотьба — [молод'бà],
просьба — [проз'бà]
і навпаки дзвінкий перед глухим уподібнюється до парного глухого: нігті — [н'іхт'і]

Під впливом наступного м'якого попередній звук стає м'яким або напівпом'якшеним:
милість — [мил'іс'т'],
кузня — [куз'н'а]

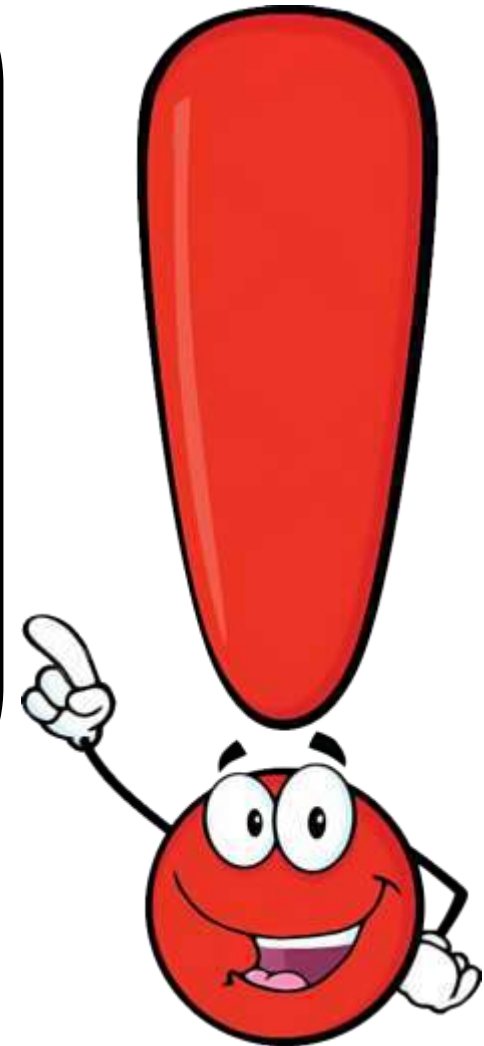
У вимові близькі звуки вимовляємо як один подовжений звук:
[з]+[с], [ш] = [з:],
[ш:]: [с:охнути], [ш:иток]
[з]+[ж] = [ж:]: [рож:ариети]
[ч]+[ц] = [ц':]: [у руц':і]
[ш]+[с] = [с':]: [котіес':а]

Довідка: айсберг, пісня, вогкий, зсув, екзамен, різні, пісня, розжеврітися.

Глухі приголосні перед дзвінками (але не перед [м], [н], [р], [л], [в], [й] — МіНеРаЛоВий) уподібнюються до парних їм дзвінких. Це відбувається приблизно в дванадцяти незапозичених словах (боротьба, Вишгород, молотьба, клятьба, просьба, лічба, Великдень, повсякденний, якби, аякже, отже, осьде) та в кількох запозичених (айсберг, анекдот, баскетбол, вокзал, екзамен, екзотика, локдаун, рюкзак, футбол). Їх можна запам'ятати.

Увага! Слова косьба, яке іноді наводять як приклад уподібнення, в українській мові немає, натомість є слово косовиця.

Розподіліть слова у дві колонки:

- слова з уподібненням приголосних, що можна перевірити за допомогою зміни форми слова або добором спільнокоренових слів;
- слова, написання яких можна перевірити лише за орфографічним словником.

Якби, полегшення, вогкий, екзамен,
мигтить, дігтяр, екзотика, боротьба,
нігтик, кігті, бігцем, Вишгород.

Сьогодні
08.11.2023

Вправа 217. Запишіть слова, обравши потрібний варіант написання. Усно складіть словосполучення з наведеними словами

Вогко, просьба, Великдень, кігті, стерегти, зцідити,
легко, лічба, змогти, аякже.

Чи на всі запитання ви одержали вичерпну відповідь на уроці? Що було найважливішим під час вивчення теми? Що, на вашу думку, означає «помічати красу»?

Сьогодні
08.11.2023

Домашнє завдання

Виконайте вправу 218.

*Короткий запис в щоденник
с. 89 впр. 218.*

Сьогодні
08.11.2023

Рефлексія «Загадкові листи»

Сьогодні
на уроці
я навчився/
навчилася...

На уроці
я
запам'ятав/
запам'ятала
...

Найкраще
мені
вдалося...

Найбільше
мені
сподобалося
...

Урок
завершую з
настроєм...

Труднощі
виникали...

Обери лист, який ти хочеш відкрити
(щоби відкрити лист, натисніть на нього)

